

HANDIGE TOOLS VOOR

Toekomstbestendig onderwijs

Coöperatie Leren voor Morgen

Door: Froukje Zumbrink

December 2022

Inleidend

Dit document is een verzameling van tools voor scholen die willen verduurzamen. Het is niet volledig en kan verder worden aangevuld. Het streven is om de belangrijkste initiatieven te delen en alle verschillende duurzame thema's aan bod te laten komen.

Ontbreken er volgens jou duurzame tools? Laat het me weten en stuur een mailtje naar onderwijs@lerenvoormorgen.org.

De Whole School Approach en de Sustainable Development Goals

We vertrekken vanuit de Whole School Approach (WSA). Dit is een raamwerk voor scholen om duurzame ontwikkeling te verankeren in het DNA van de school. Het bestaat vijf domeinen waar verandering plaatsvindt: curriculum, pedagogiek & didactiek, gebouw & bedrijfsvoering, professionele ontwikkeling en omgeving. De visie vormt het hart van deze verandering. Klik [hier](#) voor meer informatie over de WSA. In dit document zullen we per domein concrete tools geven waar je zelf direct mee aan de slag kunt.

Visie

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>SustainaBul</u>		X	X	X
<u>Good Practices SustainaBul MBO 2021</u>		(X)	X	(X)
<u>Eco-Schools</u>	X	X	X	
<u>Unesco-school</u>	X	X	X	X
<u>Green Office</u>			X	X
<u>Routekaart duurzaam onderwijs</u>	X	X	X	X
<u>Het Groene Kompas</u>		X	X	
<u>Transitiekompas</u>	X	X	X	X
<u>Transformatief Duurzaamheidsonderwijsmodel (Teachers for Climate)</u>	X	X	X	X

Curriculum

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Wikiwijs Leren voor Duurzame Ontwikkeling</u>	X	X	X	
<u>Duurzaam MBO</u>			X	
<u>Duurzame keuzedelen</u>			X	
<u>Duurzaam keuzevak (zoals Duurzame melkveehouderij)</u>		X		

Tool	PO	VO	MBO	HO
Klimaatinspiratiekaarten		X		
Lesmateriaal Klimaatverandering		X		
Klimaatles Jonge Klimaatbeweging			X	
Lesmateriaal Groene Voetstappenweek	X			
2 duurzame lessen van Nuffic		X		
Video's en spellen Junior Global Goals	X			
SDG Academy		X		X
Lesmethode Goals2030	X			
Afvaaleducatie.nl	X	X	X	
Cursus D&P Milieu, hergebruik en duurzaamheid (vmbo)		X		
Aan de slag met afval	X	X		
Lesmateriaal Plastic Soup	X	X		
Lesmodules PlaneetZee	X	X		
Energieeducatie.nl	X	X		
Masterclass energietransitie VO		X		
Onderwijs energietransitie		X	X	X
Watereducatie.nl	X	X		

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Natuurwijs (natuureducatie leerlijn)</u>	X			
<u>Bomenmap</u>	X			
<u>Lesmateriaal Bosatlas van de duurzaamheid</u>		X		
<u>Duurzame lesmodules NLT (Natuur, Leven, Technologie)</u>		X		
<u>Toekomstkunde WWF</u>	X			
<u>Platform Circuleren</u>		X		
<u>Opdracht Mijn Ideale School</u>	X	X		
<u>MBO Challenge Voedselverspilling</u>			X	
<u>Kennispunt Burgerschap</u>	X	X	X	
<u>Wereldburgerschap Nuffic (zie ook: hier)</u>	X	X	X	X
<u>Wereldburgerschap Global Exploration, zie ook deze link</u>	X	X	X	X
<u>Tijdschrift en lessen voor (wereld)burgerschap Samsam</u>	X			
<u>Programma burgerschap of gastcollege Bright Future Lab</u>			X	X
<u>Burgerschapslespakket 'Global Impact met de SDG's'</u>			X	
<u>Kwink: sociaal-emotioneel leren (SEL)/ burgerschap</u>	X			
<u>Lesmateriaal Planeet in Actie</u>	X	X		

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Circulaire lesideeën en werkvormen</u>		X	X	X
<u>Cross Your Borders</u>		X	X	
<u>Amnesty International</u>	X	X	X	
<u>Lesmateriaal MasterPeace</u>		X	X	X
<u>Day for Change: diverse gastlessen, waaronder duurzaam ondernemen</u>	X	X	X	
<u>Duurzame ontwikkeling door techniek educatie</u>	X	X	X	
<u>Lesmateriaal Duurzaamheid in de Klas</u>		X	X	
<u>GrowWizzKid: voedsel educatie (ook moestuin), natuur, techniek en duurzaamheid</u>	X	X		
<u>Moestuinieren met Kinderen</u>	X			
<u>Mijn Verborgene Impact Tool</u>		X	X	X
<u>Voetafdruktest WWF</u>		X	X	X
<u>Testjeleefstijl.nl</u>			X	
<u>Lesmateriaal The Biggest Little Farm</u>		X	X	

Pedagogiek & didactiek

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Handreiking: ontwerpen Leren voor Duurzame Ontwikkeling (Stan Frijters)</u>	X	X	X	X

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Buitenonderwijs buitenlessen</u>	X			
<u>Duurzame Docent Verkiezing</u>	X	X	X	X
<u>Inner Development Goals (vaardigheden)</u>	X	X	X	
<u>Teezr (stellingen tot zelfreflectie)</u>			X	
<u>SustainGain (Serious Game over SDG's)</u>		X	X	X
<u>MicroBattle (spelenderwijs leren)</u>	X	X		
<u>Lesmateriaal eigen duurzame onderneming oprichten: Day for Change Actie</u>	X	X	X	
<u>Young Innovators onderwijsprogramma</u>		X		
<u>DesignWeek@School (creatieve & digitale vaardigheden voor een betere wereld)</u>	X	X	X	
<u>Junior Energiecoach</u>	X			
<u>Leren in de natuur van Terschelling</u>	X	X	X	X
<u>Natuur Avontuur (natuurexpedities/milieueducatie)</u>	X	X		
<u>NexxDott: kernwaardenspel, toekomstlabspel</u>		X	X	X
<u>Onderzoekend Tuinieren</u>	X			
<u>Educatief programma Floriade</u>		X	X	X
<u>Challenges SMARTCirculair</u>	X	X	X	X

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>INESPO wedstrijd duurzame profielwerkstukken</u>		X		
<u>Climate Songfest</u>	X	X	X	X
<u>eTwinning</u>		X	X	X
<u>Erasmus+</u>	X	X	X	X

Gebouw & bedrijfsvoering

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Scholen op koers naar 2030</u>	X	X		
<u>Schooldakrevolutie</u>	X	X		
<u>Stichting Roof Update (kennisplatform voor innovaties op gevels en daken).</u>	X	X	X	X
<u>Groene schoolpleinen: groenblauwe schoolpleinen, Springzaad, Schoolplein van de Toekomst, Steenbreek, NK Tegelwippen, Maai Mei Niet</u>	X	X	X	
<u>De Gezonde Schoolkantine</u>	X	X	X	X
<u>Gezonde School</u>	X	X	X	
<u>Meatless Monday</u>		X	X	X
<u>De Clique (hergebruik afval kantine).</u>	X	X	X	X

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Slim met schoolafval</u>	X	X	X	X
<u>Duurzame investeringen op school</u>	X	X		
<u>Verduurzamen onderwijsgebouwen RVO</u>	X	X		
<u>Verduurzamen onderwijsgebouwen RVO</u>			X	X
<u>Duurzaam MBO</u>	(X)	(X)	X	(X)
<u>Ruimte OK (klimaatdoelstellingen)</u>	X	X		
<u>Stichting School & Veiligheid</u>	X	X	X	
<u>MVI-criteria (maatschappelijk verantwoord inkopen)</u>	X	X	X	X

Professionele ontwikkeling

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Docentrollen voor duurzaam onderwijs</u>	X	X	X	
<u>Training duurzaamheidsonderwijs voor schoolleiders</u>	X	X	X	
<u>E-wise training 'aan de slag met duurzaamheid'</u>	X	X	X	
<u>Training werken aan de school van de toekomst</u>	X	X	X	
<u>Training docenten klimaatinspiratiekaarten</u>		X		
<u>Operation Education expeditie leiderschap</u>	X	X	X	X

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Training Bright Future Lab</u>	X	X	X	X
<u>Training CINOP Inclusief onderwijs & studentenwelzijn</u>			X	X
<u>Training Duurzaam leren voor docenten van Coconcepting</u>		X	X	X
<u>Nederlandse Academie voor Duurzaam Onderwijs (onder andere WSA cursus)</u>		X	X	
<u>Green Educators Program</u>	X	X	X	X
<u>Bijscholing vmbo (upcycling, circulaire producten, afvalwater en andere cursussen)</u>		X		

Omgeving

Tool	PO	VO	MBO	HO
<u>Kalender met landelijke en wereldwijde aanknopingspunten IVN</u>	X	X	X	X
<u>SDG jaarkalender 2022</u>	X	X	X	X
<u>NME themakalender</u>	X			
<u>Paarse vrijdag</u>	X	X	X	X
Gast sprekers uit de <u>watersector, energiesector en afvalsector</u>	X	X	X	
<u>Trashpackers (afval rapen met de klas)</u>	X	X	X	X

Tool	PO	VO	MBO	HO
Neem contact op met je gemeente, wat doen zij aan duurzame educatie? <u>Voorbeeld Utrecht.</u>	X	X		
Neem contact op met <u>NME-centra</u> , ook via <u>GDO-netwerk</u> (Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling)	X	X	X	X
<u>Aanbod IVN</u>	X	X	X	
<u>GLOBE Nederland</u>		X		
<u>Wageningen Pre-University</u>		X		
<u>SDG-Challenge</u>				X
<u>SDGs on Stage: hoe duurzaam is jouw stageplek?</u>				X
<u>Doe mee met SDG Nederland</u> (klik <u>hier</u> voor HO)	X	X	X	X
Aansluiten bij duurzame landelijke netwerken: <u>Leren voor Morgen</u> , <u>Samen voor biodiversiteit</u> , <u>Duurzame Pabo</u> , <u>Studenten voor Morgen</u> , <u>Teachers for Climate</u>	X	X	X	X
Aansluiten bij lokale netwerken: <u>voorbeeld SPARK the Movement</u>	X	X	X	X
Samenwerking met kunstenaars en creatieve ondernemers - <u>The Turn Club</u>	X	X	X	X
Subsidiemogelijkheden voor Publiek Private Samenwerking (PPS), bijvoorbeeld <u>Regionaal investeringsfonds mbo</u>			X	
<u>GSA Netwerk</u>		X	X	